

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/16/2023
Identifikačné číslo spisu:	8121204209
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8121204209.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T. N. L. I., narodeného XX. Y. XXXX, L. - B. Š., Š. X, 2/ T. I., narodenej XX. K. XXXX, L. - B. Š., Š. XXXX/X, obaja zastúpení advokátkou Mgr. Zuzanou Novákovou, Prešov, Slovenská 84, proti žalovanej N. I. T., narodenej XX. B. XXXX, X., Š. XXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Ličákom, Kapušany, Záhradná 19/468, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 15C/31/2021, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. augusta 2022 sp. zn. 11Co/14/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 20. januára 2022 č. k. 15C/31/2021 - 119 I. zastavil konanie v časti prevyšujúcej zaplatenie 339,80 eur s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne od 1. mája 2014 do zaplatenia u žalobcu 1/ a 169,90 eur s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne od 1. mája 2014 do zaplatenia u žalobkyne 2/, II. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ 339,80 eur s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne od 1. mája 2014 do zaplatenia do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, III. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ náhradu trov konania v rozsahu 100 % do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov, III. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňu 2/ 169,90 eur s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne od 1. mája 2014 do zaplatenia do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, IV. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňu 2/ náhradu trov konania v rozsahu 100 % do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške týchto trov. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti - parcela registra „E“, parcelné číslo XXX/X o výmere 302 m², nachádzajúcej sa v k. ú. B. Š.Á., zapísanej na LV č. XXXX, žalobca 1/ v podiele 2/3 k celku a žalobkyňa 2/ v podiele 1/3 v pomere k celku. Časť tejto parcely v rozsahu 72 m² užíva bez právneho dôvodu žalovaná tým, že na nej stojí budova, ktorá slúži na prevádzkovanie podnikateľskej činnosti. Ide o stavbu so súpisným číslom XXXX, zapísanú na LV č. XXXX, ktorej výlučným vlastníkom je žalovaná. Oboznámil s rozsudkom Okresného

súdu Prešov č. k. 29C/79/2009 - 716, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 18Co/13/2016 - 786, v ktorom súd v rámci rozhodovania o výške bezdôvodného obohatenia ako predbežnú otázku musel riešiť charakter spornej stavby, pričom došiel k nasledujúcemu záveru: „Na základe výsledkov vykonaného dokazovania s poukazom na predložené stanoviská, súd dospel k záveru, že stavba so súpisným číslom XXXX vedená na LV č. XXXX pre k. ú. B. Š., umiestnená na pozemku v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, parcela KN-C č. XXXX o výmere 72 m² je stavbou postavenou pre účely JRD do 24. júna 1991, za ktorú sa považuje objekt, ktorého spôsob využívania súvisí s poľnohospodárskou výrobou, pričom prevažne ide o maštale, silážne jamy, sklady poľnohospodárskej techniky, sklady plodín, parkovacie plochy ale aj administratívne budovy, pričom sa zväčša jedná o stavby umiestnené v areáli hospodárskeho dvora, teda ide o stavbu, na ktorú sa vzťahuje právna úprava zákona č. 504/2003 Z. z., avšak až v znení účinnom od 1. januára 2008, odkedy sa za pozemok na poľnohospodárske účely považoval aj pozemok zastavaný stavbou na poľnohospodárske účely do 24. júna 1991. Aj podľa zápisu v katastri nehnuteľností, je uvedená stavba pri druhu označená kódom dva, ktorým sú podľa vyhlášky 461/2009 Z. z. označené poľnohospodárske budovy“. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že z ustanovenia § 1 ods. 1 je zrejmé, že zákon o nájme poľnohospodárskych pozemkov sa vzťahuje na nájomné zmluvy o nájme pozemku na poľnohospodársky účel. Pozemok (definuje sa aký pozemok môže byť prenajatý na poľnohospodársky účel) je aj pozemok zastavaný stavbou na poľnohospodárske účely do 24. júna 1991. Na takýto pozemok sa však zákon o nájme poľnohospodárskych pozemkov vzťahuje iba vtedy, ak ide o pozemok užívaný na poľnohospodárske účely. Samotný pozemok zastavaný stavbou na poľnohospodárske účely do 24. júna 1991, tak sám osebe nevedie k použitiu právneho režimu zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov, ale aby k jeho aplikácii došlo je nevyhnutné, aby bol užívaný na poľnohospodárske účely. Teda, aby pozemok zastavaný stavbou na poľnohospodárske účely do 24. júna 1991 spadal pod režim zákona č. 504/2003 Z. z., mal za to, že musí ísť o stavbu na poľnohospodárske účely v užšom zmysle (stajňa, silo a pod. a nie napr. administratívna budova), teda takú, ktorá je stavbou na poľnohospodárske účely prima facie a ktorá na tieto účely aj slúži. O tom, že pozemok (vrátane pozemku pod stavbou) musí byť reálne užívaný na poľnohospodárske účely svedčia aj konkrétne ustanovenia zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov. Tento záver bol podporený aj samotnou žalovanou prezentovanou odpoveďou Y. L., v ktorej sa uvádza, že ak sa objekt, stavba využíva viacerými spôsobmi, smerodajný je prevažujúci spôsob využívania. Aj z uvedeného mal súd prvej inštancie za zrejmé, že nepostačuje určenie stavby ako poľnohospodárskej, ale nutné je jej využívanie na poľnohospodárske účely. Ďalším argumentom pre neaplikáciu zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov na prejednávajúcu vec bolo znenie ustanovenia § 10 ods. 1, podľa ktorého na vznik zmluvy o nájme pozemku na poľnohospodárske účely pri prevádzkovaní podniku sa vyžaduje dohoda o výške nájomného alebo o spôsobe jej určenia, pričom výška nájomného je najmenej 1 % z hodnoty poľnohospodárskej pôdy určenej podľa osobitného predpisu. Tu uvedená výška nájomného sa nevzťahuje na nájom pozemku na poľnohospodárske účely všeobecne, ale iba na zmluvy o nájme pozemku na poľnohospodárske účely pri prevádzkovaní podniku. Uviedol, že žalovaná nie je podnikateľkou a neprevádzkuje podnik s poľnohospodárskou činnosťou a aplikáciu citovaného ustanovenia nemožno rozširovať na činnosť vykonávanú nájomcom alebo podnájomcom stavby, pretože takáto aplikácia by závisela na náhode, čo považoval za neprípustné. Konštatoval, že aj keby hypoteticky zákon o nájme poľnohospodárskych pozemkov vrátane jeho ustanovenia § 10 ods.1 na prejednávajúcu vec dopadal, neznamenalo by to povinnú výšku nájomného 1 % z poľnohospodárskej pôdy, keď toto nájomné je nájomným minimálnym a nevylučuje nájomné trhové. Z uvedených dôvodov mal súd prvej inštancie za to, že výšku bezdôvodného obohatenia nemožno posudzovať podľa zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov a žalobcom patrí bezdôvodné obohatenie vo výške nájomného, ktoré by museli platiť za prenájom pozemku za účelom postavenia stavby na ňom. Súd prvej inštancie nesúhlasil so žalovanou, že rozhodujúce právne otázky boli už záväzne vyriešené rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 29C/79/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co/13/2016 a poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo/115/2016, v zmysle ktorého naopak o prekážku právoplatne rozhodnutej veci nejde v prípade, ak súd určitú otázku v konaní posúdi prejudiciálne, keď prejudiciálna otázka a jej posúdenie nesmie byť nikdy poňaté do výroku súdneho rozhodnutia a výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť. Prejudiciálne posúdená otázka, ktorá sa prejavuje iba v odôvodnení rozsudku, nemôže tvoriť prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Uzavrel, že

súd je viazaný iba výrokom rozsudku, nie jeho odôvodnením. K žalovanou vznesenej námietke zaujatosti súd prvej inštancie uviedol, že má rovnako neutrálny postoj k obom stranám sporu a ich právnym zástupcom. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 23. augusta 2022 sp. zn. 11Co/14/2022 rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku o čiastočnom zastavení konania potvrdil a priznal žalobcom proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Uviedol, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkázal, keď v odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie dostatočným, jasným, zrozumiteľným a výstižným spôsobom vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, z akých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a podrobným spôsobom objasnil, na základe akých skutočností a na podklade akej právnej úpravy vec právne posúdil. K námietke žalovanej, ktorá namietala porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré podľa nej zapríčinil zákonný sudca tým, že vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na predloženie znaleckého posudku, odvolací súd uviedol, že v danej veci bola žaloba, ktorou sa žalobcovia domáhali vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od 1. mája 2012 do 30. apríla 2014 doručená súdu prvej inštancie 30. apríla 2014 a žalobcovia 7. augusta 2014 doručili súdu prvej inštancie kópiu znaleckého posudku č. 19/2008 vypracovaného znalcom N.. G. P., predmetom ktorého bolo stanovenie hodnoty nájmu za predmetný pozemok k 15. septembru 2008. Následne bolo žalobe žalobcov vyhovené a bol im priznaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, avšak vo výške nájomného určeného v súlade so zákonom o nájme poľnohospodárskych pozemkov. Neskôr bol tento rozsudok súdu prvej inštancie odvolacím súdom potvrdený. Na základe dovolania žalobcov však dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a odvolací súd pod vplyvom právneho názoru vysloveného dovolacím súdom postupoval rovnako a zrušil rozsudok súdu prvej. Teda súdu prvej inštancie sa až vtedy (po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom) vrátil spis, z ktorého zistil, že viazaný názorom dovolacieho súdu bude musieť priznať žalobcom trhové nájomné, ale aj to, že na základe znaleckého posudku, ktorým bolo posúdené obdobie roku 2008, to nebude možné. Za týchto okolností mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie zvolil veľmi efektívny postup, keď s vedomím, že žalobcovia majú nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške rovnajúcej sa trhovému nájomnému, vyzval právnu zástupkyňu žalobcov na predloženie znaleckého posudku, lebo iba po jeho predložení mohol určiť sumu bezdôvodného obohatenia prináležiacu žalobcom. K námietke žalovanej ohľadom výšky nájomného odvolací súd uviedol, že uplatniť na danú vec trhové nájomné je možné bez ohľadu na znenie ustanovení zákona o nájme poľnohospodárskych pozemkov a takýto postup je plne v súlade s judikatúrou najvyšších súdnych autorít. K námietke žalovanej, že je potrebné skúmať, či je stavba na poľnohospodársky účel užívaná a že v jej prípade túto stavbu na poľnohospodársky účel užívajú nájomcovia, odvolací súd pripomenul, že žalovaná ako pasívne legitimovaná v tomto spore je vlastníčkou budovy, ktorú síce prenajíma iným subjektom vykonávajúcim podnikateľskú činnosť v poľnohospodárstve, ale sama nemá oprávnenie na výkon podnikateľskej činnosti v poľnohospodárstve, ani túto činnosť reálne v žiadnej časti tejto budovy nevykonáva. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. e), písm. f) CSP a zároveň i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) a písm. c) CSP. Namietala, že súd prvej inštancie vyzval žalobcov, aby odborným vyjadrením alebo znaleckým posudkom preukázali tvrdenú výšku bezdôvodného obohatenia za obdobie od 1. mája 2012 do 30. apríla 2014, na ktorú výzvu žalobcovia reagovali s tým, že sa im predloženie nového znaleckého posudku javí ako zbytočné. Súd prvej inštancie na toto podanie reagoval oznámením, v ktorom uviedol, že závery žalobcov o nespornosti výšky nároku sú nesprávne, nakoľko žalovaná s cenou určenou znaleckým posudkom nesúhlasí. Uviedla, že na základe tejto komunikácie žalobcovia predložili znalecký posudok N.. T. na preukázanie výšky nároku. Bola názoru, že do poučovacej povinnosti súdu nepatrí návod, čo by mal účastník v danom prípade vykonať, aby dosiahol

účinku v jeho prospech. Uviedla, že súd prvej inštancie nemohol žalobcov vyzvať na doplnenie chýbajúcich listín, pretože stranám v zmysle § 160 CSP poskytuje len poučenie o ich procesných právach a aj to len v prípade, že nie sú kvalifikované právne zastúpené. Poukázala na to, že poučenie o tom, že žalobcovia opomenuli preukázať niektoré zo svojich tvrdení v žalobe, presiahlo poučovaciu povinnosť súdu a bolo v rozpore so zásadou rovnosti strán v konaní. Toto konanie súdu prvej inštancie odôvodňovalo vážne pochybnosti žalovanej, že sudca má vo veci predpojatý názor a že je zaujatý. Bola názoru, že nie je podstatné, či sa v konkrétnom prípade jedná o „pozemok zastavaný stavbou na poľnohospodárske účely do 24. júna 1991“ ale to, či takáto stavba je na poľnohospodárske účely využívaná aj v súčasnosti, resp. v rozhodujúcom období a stačí, ak bola na poľnohospodárske účely postavená pred 24. júnom 1991 a je jedno na aké účely je využívaná teraz a mala za irelevantné, či subjekt, ktorý budovu v súčasnosti využíva ne/má v predmete činnosti nejakú činnosť, ktorá by súvisela s poľnohospodárskou výrobou. Mala za to, že v jej prípade na predmetnom pozemku bola zriadená bývalým poľnohospodárskym družstvom stavba na poľnohospodárske účely a preto je uvedený pozemok v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 504/2003 Z. z. pozemok zastavaný stavbou na poľnohospodárske účely a na nájom tohto pozemku sa vzťahuje zákon č. 504/2003 Z. z. Ďalej uviedla, že v prípade, ak by súd určil, že budovu by musela na poľnohospodársky účel využívať žalovaná, tak namieta svoju pasívnu vecnú legitimáciu v spore, pretože pasívne legitimované by boli subjekty, ktoré budovu reálne využívali. V ďalšom podrobne rozoberala právny a skutkový stav sporu. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil a žalobu zamietol.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žalovaná v priebehu celého konania nenamietala výšku uplatneného nároku, len jeho základ. Boli názoru, že súd prvej inštancie neprekročil rozsah poučovacej povinnosti, ale naopak konal sústredene a efektívne, pričom im neposkytol hmotnoprávne poučenie a teda neporušil princíp rovnosti strán sporu. Uviedli, že dôvodom vylúčenia nie je procesný postup sudcu a jeho rozhodovacia činnosť. Poukázali na to, že z podaného dovolania nie je zjavné konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľky riešil odvolací súd nesprávne, dovolateľka neoznačila a ani nepredložila rozhodnutia, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť, resp. rozhodnutia posudzované dovolacím súdom rozdielne. Navrhli dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalovaná v danom prípade tvrdí, že napadnutý rozsudok bol vydaný v konaní, v ktorom došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. e) CSP. Zaujatosť súdu prvej inštancie vyvodzovala z nesprávneho postupu a procesných úkonov súdu prvej inštancie.

11. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g) OSP, posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny vo vzťahu k § 420 písm. e) CSP.

12. Sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti (§ 49 ods. 1 CSP). Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 3 CSP). Strana má právo z dôvodov uvedených v § 49 uplatniť námietku zaujatosti (§ 52 ods. 1 CSP). V námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa strana uplatňujúca námietku o dôvode vylúčenia dozvedela a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie (námietku), ktoré nespĺňa náležitosti podľa prvej vety, súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužívajú (§ 52 ods. 2 CSP). Námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 53 ods. 1 CSP). Ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 53 ods. 3 CSP).

13. Účelom týchto ustanovení je prispieť k objektívnemu a nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k stranám alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Tomuto účelu zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu k veci alebo jeho osobného vzťahu k stranám, prípadne k ich zástupcom, ktorý by mohol ovplyvniť jeho objektívny pohľad na vec a preto vyvoláva pochybnosti o jeho nezaujatosti. Pomer sudcu k veci je daný najmä vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia vo veci. Môže ísť o prípady, ak je sudca priamo zainteresovaný na výsledku konania (napr. je účastníkom konania), prípadne má na tomto výsledku nepriamy záujem (napr. ako intervenient) alebo získal informácie o veci tzv. neprocesným spôsobom, t. j. inak ako dokazovaním a vnímaním všetkého, čo vyšlo za konania najavo v zmysle § 191 CSP. O kvalifikovaný pomer sudcu k stranám (ich zástupcom) ide najmä vtedy, ak by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim. Samotné pochybnosti účastníka o existencii takéhoto vzťahu sudcu nie sú určujúce; rozhodujúcim je, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

14. So zreteľom na podstatu a obsah podania z 13. januára 2022 (ktorým bola uplatnená námietka zaujatosti), ale aj so zreteľom na obsah dovolania, ktorými žalovaná namietala zaujatosť sudcu súdu

prvej inštancie, treba uviesť, že žalovaná neuviedla žiaden kvalifikovaný pomer namietaného sudcu k sporu, k stranám, resp. ich zástupcom a teda neuviedla žiaden konkrétny dôvod, pre ktorý by mal byť namietaný sudca vylúčený. Žalovanej subjektívna nespokojnosť s procesným postupom súdu a s procesnými úkonmi súdu, nie je kvalifikovaným dôvodom (konkrétnym vzťahom sudcov k tomuto sporu, k stranám, resp. ich zástupcom) pre ktorý by mohli byť vylúčení sudcovia konajúci vo veci, t. j. či už sudca súdu prvej inštancie alebo sudcovia odvolacieho súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že v podaní z 13. januára 2022 sa uvádzajú okolnosti, ktoré sa týkajú procesného postupu sudcu okresného súdu, súd prvej inštancie nepochybil, keď vec nepredložil na rozhodnutie nadriadenému súdu, lebo v zmysle § 53 ods. 3 CSP ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada a v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá. Dovolací súd teda nezistil, že by zo spisu vyplývala taká okolnosť, ktorá by svedčila o tom, že u zákonného sudcu nie sú dané záruky objektívneho, nezaujatého a nestranného rozhodovania. Dovolací súd pochybnosti žalovanej o nezaujatosti sudcu nepovažuje za také, ktoré by mohli mať právnu relevanciu a je toho názoru, že sú motivované tým, že nebolo rozhodnuté podľa subjektívnych predstáv žalovanej. Hodnotenie správnosti súdneho konania a rozhodovania nepatrí stranám sporu a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

15. Dovolací súd navyiac uvádza, že žalobcovia predložili doplnenie č. 1 k znaleckému posudku č. 47/2021 súdu prvej inštancie 13. septembra 2021 (č. l. 70 a nasl.) a žalovaná námietku zaujatosti vzniesla až 13. januára 2022 (č. l. 113), teda po uplynutí zákonnej lehoty. Iba táto samotná skutočnosť by bola dôvodom, aby dovolací súd a ani sudy nižších inštancií na vznesenú námietku zaujatosti neprihliadali. Prípustnosť dovolania preto z § 420 písm. e) CSP nevyplýva.

16. Žalovaná vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý vyzval žalobcov na predloženie nového znaleckého posudku.

17. Podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Z ustanovenia § 160 CSP vyplýva povinnosť súdu poučiť strany o ich procesných právach a povinnostiach v rozsahu ustanovenom týmto zákonom. Túto poučovaciu povinnosť súd nemá v prípadoch uvedených v § 160 ods. 3 písm. a) a b) CSP. Súd je tak povinný strany poučiť, aké práva im priznávajú a aké povinnosti im ukladajú procesnoprávne predpisy, ako bolo potrebné procesné úkony vykonať, poprípade ako bolo potrebné odstrániť vady už nimi vykonaných procesných úkonov tak, aby vyvolali zamýšľané procesné účinky. Do poučovacej povinnosti však nepatrí návod, čo by mala alebo mohla strana v danom prípade vykonať, aby dosiahla žiadaného účinku. Akákoľvek poučovacia povinnosť o tom, akým spôsobom by mal žalobca formulovať žalobný návrh a voči komu, aby mohol byť v spore úspešný, by presahovala rámec poučovacej povinnosti zakotvenej v Civilnom sporovom poriadku. Poučovacia povinnosť sa uskutočňuje v záujme dosiahnutia materiálnej spravodlivosti a rovnosti zbraní. Zabráňuje tomu, aby procesná strana v dôsledku omylu alebo prehliadnutia utrpela na svojich hmotných právach ujmu, ktorú bolo možné práve poučovacou povinnosťou odvrátiť; na strane druhej však súd nesmie v situácii, kde platí prejednávacia zásada, poučovať jedného z účastníkov, ako uplatňovať nárok a voči komu. Vychádzajúc z účelu tohto inštitútu, by súd mal poskytovať poučenie náležite konkrétne a vždy o tých procesných právach a povinnostiach, keď je to vzhľadom na stav konania potrebné. Účelu poučovacej povinnosti nezodpovedá paušálna poučovacia povinnosť o všetkých procesných právach a povinnostiach, bez prihliadnutia na to, či ich použitie v konkrétnej situácii prichádza do úvahy. Poučovaciu povinnosť je potrebné poskytnúť adresne a až vtedy, pokiaľ jej potreba vyjde v konaní najavo.

18. Poučovacia povinnosť súdov principiálne zakotvená v ustanovení § 160 ods. 1 CSP sa vzťahuje výlučne len na procesné práva a povinnosti strán sporu vyplývajúce pre nich z Civilného sporového poriadku. Súd je povinný poučiť strany sporu najmä o tom, aké práva im priznávajú a aké povinnosti im ukladajú procesné predpisy, ako je potrebné nimi zamýšľané procesné úkony vykonať, aby sledovali procesné účinky, prípadne ako je potrebné odstrániť vady už vykonaných procesných úkonov, aké právne následky sú spojené s prevedenými procesnými úkonmi a ako je potrebné splniť procesnú

povinnosť vyplývajúcu zo zákona alebo rozhodnutia súdu. Do poučovacej povinnosti ale nepatrí návod, čo by strana sporu mala alebo mohla v danom prípade vykonať, aby dosiahla žiadaného účinku (účinku v jej prospech). O právach a povinnostiach, ktoré pre stranu sporu vyplývajú z hmotného práca, súd nepoučuje. Tieto práva a povinnosti určujú vecnú legitímáciu strany sporu a tá sa prejaví až vo výsledku sporu. Spôsob plnenia poučovacej povinnosti musí rešpektovať ústavný princíp rovnosti účastníkov a nestrannosť súdu. Súd nemôžu poučiť žalobcu ohľadne naformulovania správneho znenia petitu žaloby a teda vymedziť inak predmet tohto konania; takéto poučenie by presiahlo poučovaciu povinnosť súdu podľa § 160 CSP a bolo by v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania.

19. Je nepochybné, že žalobcovia riadne označili strany sporu, predmet konania, opísali rozhodujúce skutočnosti a k žalobe pripojili listinné dôkazy. Podľa názoru dovolacieho súdu má žaloba všetky náležitosti v zmysle § 127 ods. 1 CSP a § 132 ods. 1 CSP a z jej petitu je zrejmé, čoho sa žalobcovia domáhajú, žaloba je jasná, úplná a zrozumiteľná. Ak by súdy poučili žalobcov ohľadne naformulovania správneho znenia petitu žaloby, a teda vymedzili inak predmet tohto konania, takéto poučenie by presiahlo poučovaciu povinnosť súdu podľa § 160 CSP a bolo by v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia k žalobe pripojili i znalecký posudok č. 19/2008 vypracovaný znalcom N. G. P., predmetom ktorého bolo stanovenie hodnoty nájmu za predmetný pozemok k 15. septembru 2008. V danom prípade z obsahu spisu nevyplýva, že súd prvej inštancie prekročil svoju poučovaciu povinnosť vo vzťahu k žalobcom, prípadne ich zástupcov. Súd prvej inštancie aplikovaním ustanovenia § 160 ods. 1 CSP iba napomohol k tomu, aby strana sporu (účastník konania) mohla zákonom stanoveným spôsobom dať najavo, čo hodlá v konaní urobiť. Dovolací súd zdôrazňuje, že i v prípade, ak by súd prvej inštancie žalobcov na doplnenie znaleckého posudku nevyzval, mohol vo veci rozhodnúť podľa znaleckého posudku pripojeného k žalobe a je teda nepochybné, že i bez uvedenej výzvy adresovanej žalobcom, by žalovaná v spore nebola úspešná. V postupe súdu prvej inštancie preto nemožno vidieť dovolateľkou namietanú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP.

20. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP.

21. V zmysle § 422 ods. 1 písm. a) a b) CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy a v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

22. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým censuzom (*ratione valoris*). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy.

23. Podľa § 9b ods. 1 písm. a) zákona č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších zmien a doplnení (účinného v čase doručenia žaloby v prejednávanej veci súdu 30. apríla 2014) na rok 2014 sa ustanovuje suma mesačnej minimálnej mzdy na 352,- eur.

24. V danom prípade uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia podľa § 421 ods. 1 CSP bránilo ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a) CSP. V prejednávanej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení vo výške 339,80 eur (žalobca 1/) a výrok rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení vo výške 169,90 eur (žalobkyňa 2/), pričom desaťnásobok minimálnej mzdy ku dňu podania žaloby na súde prvej inštancie (t. j. 30. apríla 2014) je 3.520,- eur. Z uvedeného vyplýva, že výška predmetu dovolacieho konania neprevyšuje zákonom stanovenú hranicu majetkového cenu obmedzujúceho prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP

pri peňažnom plnení (ratione valoris), preto je prípustnosť dovolania žalovanej v zmysle § 422 ods. 1 písm. a) CSP vylúčená.

25. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

26. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.